

УКРАЇНА
НОВОГРАД-ВОЛИНЬСЬКА МІСЬКА РАДА
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ
РІШЕННЯ

дев'ята сесія

ВОСЬМОГО СКЛИКАННЯ

від 22.07.2021 № 229

Про затвердження Концепції
впровадження системи енергетичного
менеджменту та Положення про
систему енергетичного менеджменту
на підприємствах та установах
комунальної власності Новоград –
Волинської міської територіальної
громади

Керуючись статтею 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про енергозбереження», з метою ефективного використання енергетичних ресурсів на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади, міська рада вирішила:

1. Затвердити:
 - 1.1. Концепцію впровадження системи енергетичного менеджменту на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади (додаток 1).
 - 1.2. Положення про систему енергетичного менеджменту на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади (додаток 2).
2. Самостійним структурним підрозділам міської ради, установам та комунальним підприємствам Новоград-Волинської міської ради забезпечити:
 - 2.1. Впровадження системи енергетичного менеджменту відповідно до затвердженої Концепції.
 - 2.2. Дотримання у своїй діяльності Положення про систему енергетичного менеджменту.
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію міської ради з питань житлово-комунального господарства, екології та водних ресурсів (Рудницький Д.В.) та заступника міського голови Гудзь І.Л.

Міський голова

М. П. Боровець

Концепція впровадження системи енергетичного менеджменту на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади

1. Загальна частина

Система енергетичного менеджменту - комплекс взаємопов'язаних елементів, що формують систему управління енергетичним споживанням, яка включає в себе організаційну структуру, функції управління, обов'язки та відповідальність, стратегію, процедури, процеси, ресурси для формування, впровадження, досягнення цілей енергетичної ефективності.

Цей вид управлінської діяльності спирається на політику міської ради в питаннях використання енергоресурсів, має власні цілі та завдання, відповідну організаційну структуру, кадрове, інформаційне та фінансове забезпечення, особливі процедури планування, впровадження, оцінки діяльності у сфері енергоспоживання.

Видатки на придбання енергоносіїв у структурі бюджету Новоград-Волинської міської територіальної громади невпинно зростають внаслідок національних та світових тенденцій до підвищення цін на енергоресурси. Зокрема, у 2021 році орієнтовна потреба бюджетних коштів лише на оплату електроенергії, природного газу, твердого палива та послуг з водопостачання та водовідведення становить 37 млн. грн. Основна маса придбаних громадою енергоресурсів споживається будівлями, які знаходяться на балансі бюджетних установ та організацій. Значна частина цих ресурсів використовується нерационально через застарілі інфраструктуру та технології, низьку якість експлуатації будівель та енергетичного обладнання, а також через недосконале управління процесами генерування та доставки ресурсів і перетворення їх у відповідні послуги.

Реалізація стратегії розвитку інфраструктури, соціальної сфери громади та її фінансів потребує вирішення питань використання енергетичних ресурсів на засадах професійного управління та принципах сталого розвитку.

Досвід європейських країн та українських міст щодо впровадження та функціонування системи енергетичного менеджменту дозволяє говорити про високу ефективність такого заходу, що пов'язано зі зниженням витрат на енергоресурси та підвищенням ефективності використання бюджетних та залучених коштів на модернізацію відповідних об'єктів муніципальної інфраструктури.

Тому, ознайомившись з досвідом європейських та українських міст, вирішено на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади запровадити систему енергетичного менеджменту.

2. Мета і основне завдання Концепції

Метою Концепції є визначення стратегії формування професійних управлінських механізмів та прийняття рішень в сфері споживання енергоносіїв, які у перспективі забезпечать для Новоград-Волинської міської територіальної громади:

- раціональне використання бюджетних коштів на придбання енергоресурсів;
- оптимізацію структури споживання енергоресурсів;
- підвищення ефективності використання всіх видів енергоносіїв;
- покращення якості надання енергетичних послуг та можливостей для їх регулювання;
- налагодження енергоефективної експлуатації споруд, будівель, житлових будинків, систем централізованого теплозабезпечення та обладнання генерації енергії;
- скорочення викидів CO₂, розвиток екологічно орієнтованої економіки, підвищення якості життя;
- формування ощадливої поведінки споживачів енергетичних послуг;
- запровадження системи економічного стимулювання енергозберігаючих заходів в бюджетних установах, організаціях та комунальних підприємствах;
- залучення інвестицій у процеси технологічної та енергоефективної модернізації інфраструктури громади.

Основним завданням Концепції є вибір організаційно-управлінських та технологічних підходів, на підставі яких мають бути визначені пріоритети громади у цих питаннях і розроблена модель системи енергетичного менеджменту для комунальної сфери.

3. Переваги енергетичного менеджменту в порівнянні з традиційним контролем споживання енергетичних ресурсів

На відміну від традиційного контролю споживання паливно-енергетичних ресурсів енергетичний менеджмент включає такі задачі:

- аналіз ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів;
 - оптимальне регулювання процесів теплопостачання;
 - прогнозування обсягів споживання паливно-енергетичних ресурсів в залежності від погодних умов та інших впливових факторів;
 - оптимальне планування ремонтно-технічного обслуговування систем теплопостачання;
 - розробка енергоефективних заходів та визначення пріоритетів їх реалізації;
 - моніторинг фактичної техніко-економічної ефективності енергоефективних заходів.
- Впровадження системи енергоменеджменту за вимогами стандарту ДСТУ ISO 50001:2014 дозволяє організаціям послідовно і з найменшими витратами поліпшити ефективність виробництва і використання енергії, а також отримати значні вигоди за рахунок оптимального використання своїх енергоресурсів та енергетичних активів, зменшуючи, таким чином, вартість

споживання енергії та ресурсів. Значну роль в успішному функціонуванні системи енергоменеджменту відіграють співробітники організацій. Тому відповідне управління персоналом і його мотивація можуть сприяти значному зниженню витрат при ремонті та обслуговуванні обладнання.

4. Існуючий стан управління енергоресурсами в громаді

Сучасні технологічні можливості енергоефективного поліпшення будівель і систем бюджетних установ, організацій та комунальних підприємств громади, зокрема регулювання споживання енергоресурсів в залежності від обсягу завдань та функцій, використовується не в достатній мірі. Роботи з розробки та впровадження заходів з енергозбереження носять, як правило, спонтанний характер. Бюджет територіальної громади виступає основним джерелом реалізації проектів з енергоефективності в комунальній інфраструктурі. Цілісна система управління процесами енергоспоживання практично відсутня. Моніторинг споживання енергоресурсів здійснюється на місцях у дуже спрощеній формі, а аналіз ефективності використання енергоресурсів майже не проводиться. Усе це призводить не тільки до необґрунтовано високих витрат енергоресурсів через наявність застарілих технологій, систем і обладнання, але й до зниження якості енергетичних послуг при спробах організувати заощадження енергоресурсів.

За відсутності чіткої інформації щодо обсягів енергоспоживання та факторів, які суттєво впливають на споживання енергії, неможливо оцінити ефективність використання енергії по кожному конкретному об'єкті. Саме тому у період стрімкого зростання цін на енергоносії в Україні чи не єдиною можливістю стабілізації енергетичного ринку через управлінські рішення стало введення обмежень на споживання енергії (лімітування). Цей підхід дозволив, з одного боку, зменшити споживання енергії, але з іншого боку, призвів до погіршення якості основних енергомістких послуг (теплопостачання, освітлення, водопостачання). Тому лімітування енергоносіїв можна розглядати лише як тимчасовий захід на шляху до вирішення проблеми управління енергоспоживанням.

Відсутність фахівців, оперативних даних про енергоспоживання в бюджеті, інформаційних та фінансових інструментів створює проблеми при плануванні енергоощадної діяльності, інвестуванні в енергоефективні проекти і подальшій експлуатації модернізованих об'єктів.

Реалізація енергоефективних проектів у бюджетних установах громади свідчить, що впровадження сучасного високотехнологічного обладнання дає можливість заощаджувати значні обсяги енергоресурсів, але при цьому проблеми організаційно-управлінського та технічного характеру залишаються невирішеними.

5. Концептуальна модель створення системи енергоменеджменту для громади

Для Новоград-Волинської міської територіальної громади пропонується скористатись набутим досвідом інших муніципалітетів у процесі реалізації демонстраційних проектів зі створення комп'ютеризованої системи управління енергоспоживанням для бюджетної сфери та міст і громад, які мають розвинену

систему управління споживанням енергії. Пропоновані новації в системі управління мають забезпечити цілісність процесів управління споживанням енергоресурсів і поєднати їх з традиційними видами управлінської діяльності.

Система управління енергоспоживанням для громади має поєднати в собі увесь спектр завдань, які стосуються контролю за енергоспоживанням та умовами комфорту, планування видатків на придбання енергоресурсів, ефективної експлуатації будівель, енергоефективного проектування, будівництва та реконструкції об'єктів, залучення інвестицій.

Реалізація запропонованої концепції дозволить створити в Новоград-Волинській міській територіальній громаді сучасну систему управління енергоспоживанням для бюджетних установ та комунальних підприємств, яка містить наступне:

- сформовану цілісну політику управління використанням енергії на
- засадах сталого розвитку;
- створену спеціалізовану ланку з енергоменеджменту в системі
- управління громадою, спроможну розробляти і втілювати у життя подібну політику;
- створену електронну базу даних про об'єкти енергоспоживання, засобів для оперативного збору та аналізу даних про споживання енергії на кожному конкретному об'єкті та фактори, які суттєво впливають на це споживання;
- створену систему контролю та звітності у питаннях ефективності використання енергії;
- ефективне використання коштів, направлених на впровадження проектів модернізації об'єктів, що споживають, транспортують та виробляють енергоресурси;
- розроблений механізм мотивування енергоощадної поведінки персоналу та споживачів.

6. Перевірка системи енергетичного менеджменту

Стандарт ДСТУ ISO 50001:2014 «Системи енергетичного менеджменту» дає можливість розробити системи та процеси, необхідні для поліпшення енергетичної результативності. Згідно вимог стандарту основою енергетичного менеджменту є постійне функціонування циклу, що включає наступні аспекти:

- планування;
- реалізація;
- перевірка;
- контроль;
- вдосконалення.

У системі енергетичного менеджменту Новоград-Волинської міської територіальної громади передбачається наступне:

1. забезпечення ведення енергетичних вимірів та постійного моніторингу в запланованих інтервалах часу;

2. забезпечення постійної перевірки всіх засобів вимірювання в системі енергетичного менеджменту;

3. забезпечення через певні інтервали часу відповідності системи енергетичного менеджменту з українськими правовими нормами та законодавчими актами, з метою постійного удосконалення;

4. створення та документація системи корегувальних та попереджувальних дій щодо невідповідності ефективності споживання енергоресурсів запланованим показникам;

5. створення системи зберігання даних функціонування системи енергетичного менеджменту, що свідчать про її результативність та відповідність системи вимогам ДСТУ ISO 50001:2014.

Застосування постійної перевірки сприятиме формуванню позитивного іміджу громади, яке демонструє постійне дотримання нормативно-правових вимог у галузі енергоефективності, економії природних ресурсів, зниження екологічних ризиків та ризиків, пов'язаних з енергопостачанням і енергоспоживанням, що в результаті також підвищить інвестиційну привабливість Новоград-Волинської міської територіальної громади.

Секретар міської ради

О.В. Гвозденко

Положення про систему енергетичного менеджменту
на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської
міської територіальної громади

1. Загальні положення

Метою затвердження Положення є створення системи енергетичного менеджменту шляхом організаційного забезпечення постійно діючої системи управління ефективністю енергоспоживання установ та закладів, які отримують фінансуються з бюджету Новоград-Волинської міської територіальної громади (далі по тексту – бюджет).

Це Положення розроблено відповідно до діючих в Україні стандартів з енергозбереження та встановлює вимоги до керівників та фахівців структурних підрозділів, бюджетних установ, організацій і комунальних підприємств Новоград-Волинської міської ради (далі по тексту - рада) щодо підтримання та покращення процедур аналізу ефективності енергоспоживання, підготовки та реалізації проектів, направлених на підвищення ефективності енергоспоживання.

Дія цього Положення розповсюджується на комунальні установи та об'єкти, які утримуються (повністю або частково) за рахунок коштів бюджету, а також на комунальні підприємства Новоград-Волинської міської ради.

Для забезпечення функціонування системи енергоменеджменту створюється та діє відповідна багаторівнева організаційна структура, до якої входять:

- заступник міського голови, який координує роботу щодо впровадження та забезпечення належного функціонування системи енергоменеджменту;
- відділ підтримки громадських ініціатив та енергоефективності міської ради, на якого покладаються обов'язки щодо узагальнення інформації по споживанню енергоресурсів комунальними установами, організаціями та підприємствами для проведення відповідного аналізу та подання пропозицій по ефективному споживанню енергоресурсів керівництву громади (далі – Служба з енергетичного менеджменту). Із числа працівників Служби з енергетичного менеджменту призначається особа, яка безпосередньо займається проведенням вищезазначеного аналізу та підготовкою пропозицій (далі – Енергоменеджер громади);
- керівники структурних підрозділів, підприємств та установ комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади;
- особи, відповідальні за впровадження енергоменеджменту та ведення системи енергомоніторингу в бюджетних установах, організаціях та комунальних підприємствах міської ради (далі – енергоменеджер структурного підрозділу);
- особи, відповідальні за ефективне споживання енергоресурсів у бюджетних закладах (будівлях).

Також основою системи енергетичного менеджменту є проведення

постійного моніторингу споживання енергетичних ресурсів (далі – енергомоніторинг), який здійснюється, у першу чергу, шляхом фіксації показників приладів обліку енергоносіїв (теплова енергія, природний газ, електроенергія, водопостачання-водовідведення) або фактичних обмірів спожитих енергоресурсів (тверде паливо). Отримані показники по кожному бюджетному закладу (будівлі) підлягають внесенню до Журналу обліку споживання енергетичних ресурсів та до автоматизованої інформаційної системи енергомоніторингу (далі – АІСЕ). Порядок про енергетичний моніторинг затверджується відповідним розпорядженням міського голови.

Усі прилади обліку, за допомогою яких здійснюється контроль споживання енергоносіїв, повинні бути сертифіковані на території України, мати чинне свідоцтво про державну повірку та згідно з актом введені в експлуатацію.

Особи, що входять до організаційної структури енергоменеджменту та відповідальні за ефективне споживання енергоресурсів, у своїй діяльності керуються чинним законодавством України, нормативними актами центральних органів влади, рішеннями міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями міського голови та цим Положенням.

За недотримання вимог Положення працівники на підприємствах та установах комунальної власності Новоград-Волинської міської територіальної громади несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

2. Функціонування системи

2.1. Оперативний контроль та аналіз показників енергоефективності

Безперервне циклічне функціонування системи енергоменеджменту включає оперативний контроль та аналіз показників енергоефективності, а також моніторинг реалізації енергоефективних проектів. Для досягнення мети застосування процедури енергоменеджменту на відповідальних осіб покладаються наступні обов'язки :

2.1.1. Заступник міського голови:

- здійснює контроль та загальну координацію роботи Служби з енергоменеджменту, її взаємодію з виконавчими органами ради, комунальними підприємствами та бюджетними установами;

- забезпечує представництво громади в переговорах з органами влади та міжнародними організаціями з питань ефективності енергоспоживання;

- контролює загальний стан енергоефективності закладів бюджетної сфери та стан реалізації проектів з підвищення ефективності енергоспоживання;

- не рідше ніж 1 раз в квартал проводять з керівниками бюджетних установ та організацій (розпорядниками коштів) наради з питань енергомоніторингу, обговорення проблем щодо ефективного споживання енергоресурсів та шляхів їх вирішення.

2.1.2. Енергоменеджер громади:

- аналізує дані про енергоспоживання в розрізі розпорядників бюджетних коштів;

- готує рекомендації щодо підвищення рівня енергоефективності;

- проводить моніторинг заходів та проектів з енергозбереження та підвищення енергоефективності по громаді;

- бере участь у розробці технічних завдань на виконання робіт, пов'язаних з підвищенням ефективності енергоспоживання;

- готує пропозиції щодо включення проектів з підвищення ефективності енергоспоживання в програму соціально-економічного розвитку;

- аналізує доступні джерела позабюджетного фінансування заходів з підвищення ефективності енергоспоживання та здійснює підготовку відповідних заявок на їх залучення;

- готує самостійно або із залученням сторонніх організацій програми енергоефективності та інші керівні документи в сфері енергозбереження;

- готує матеріали для проведення нарад, семінарів, заходів з питань функціонування системи енергетичного менеджменту;

- проводить контроль достовірності внесених показників приладів обліку (лічильників) відповідальними особами до журналу обліку споживання енергетичних ресурсів та до АІСЕ з дійсними (фактичними) показниками приладів обліку (лічильників);

- взаємодіє з іншими структурними підрозділами, установами, організаціями та комунальними підприємствами міської ради, а також сторонніми організаціями з питань підвищення ефективності енергоспоживання.

2.1.3. Керівники структурних підрозділів, бюджетних установ, організацій та комунальних підприємств міської ради (розпорядники коштів):

- на підставі отриманих звітів від енергоменеджерів структурних підрозділів щомісячно проводять аналіз раціонального використання енергетичних ресурсів та вживають відповідні заходи щодо його оптимізації;

- при наявності розбіжностей в отриманих рахунках від енергопостачальних компаній до показників фактичного споживання енергетичних ресурсів додатково проводять аналіз причин розбіжностей та вживають заходи щодо їх усунення;

- щорічно до 15 грудня поточного року розробляють та надають на погодження заступнику міського голови план по впровадженню в бюджетній установі, організації чи комунальному підприємстві енергозберігаючих заходів та енергоефективних проектів на наступний рік, забезпечують у подальшому його виконання та щоквартально надають відповідний звіт енергоменеджеру громади про їх виконання.

2.1.4. Енергоменеджер структурного підрозділу:

- контролює своєчасність та повноту внесення даних, визначені Порядком про енергетичний моніторинг, до журналів обліку споживання енергетичних ресурсів та до АІСЕ про обсяги енергоспоживання особами, відповідальними за ефективне споживання енергоресурсів у бюджетних закладах (будівлях), а у разі відсутності такої технічної можливості у відповідальних осіб - самостійно вносить отримані в телефонному режимі від них дані до АІСЕ;

- збирає та аналізує дані про енергоспоживання структурного підрозділу (бюджетної установи, організації чи комунального підприємства), з'ясовує причини збільшення обсягів споживання енергоресурсів по закладах (будівлях) та щомісячно подає відповідний звіт керівнику структурного підрозділу (бюджетної установи, організації чи комунального підприємства) та енергоменеджеру громади;

- вносить необхідні дані до АІСЕ про об'єкт енергомоніторингу (у тому числі і зміни, що відбулися упродовж функціонування об'єкту);

- розробляє прогнозовані обсяги споживання енергетичних ресурсів та подає їх керівнику бюджетної установи, організації чи комунального підприємства;

- готує рекомендації щодо підвищення рівня енергоефективності на рівні структурного підрозділу (бюджетної установи, організації чи комунальному підприємству);

- приймає участь у розробці технічних завдань на виконання робіт, пов'язаних з підвищенням ефективності енергоспоживання;

- готує пропозиції щодо включення проектів з підвищення ефективності енергоспоживання по своєму підрозділу в програму соціально-економічного розвитку та в інші програми громади;

- контролює ефективність реалізації проектів та заходів, пов'язаних з підвищення ефективності енергоспоживання;

- проводить контроль достовірності внесених показників приладів обліку (лічильників) відповідальними особами до журналу обліку споживання енергетичних ресурсів та до AICE з дійсними (фактичними) показниками приладів обліку (лічильників);

2.1.5. Відповідальний за ефективне споживання енергоресурсів в закладі (будівлі)

- проводить з періодичністю, визначеною Порядком про енергетичний моніторинг, зняття показників споживання енергетичних ресурсів з наявних приладів обліку, а також визначає фактичні обсяги споживання твердого палива та показники мікроклімату і вносить їх до AICE або передає у телефонному режимі енергоменеджеру структурного підрозділу (у разі відсутності технічної можливості щодо внесення до AICE);

- у відповідності до Порядку про енергетичний моніторинг, веде журнал обліку споживання енергетичних ресурсів;

- збирає та передає дані про умови мікроклімату в закладі (приміщенні), а також про виникнення аварійних ситуацій керівнику бюджетної установи, організації чи комунального підприємства або енергоменеджеру структурного підрозділу;

- проводить оперативний контроль за споживанням енергетичних ресурсів. У разі відхилення від споживання в межах, визначених Порядком про енергетичний моніторинг, в порівнянні з показниками приладу обліку за попередній звітний період з'ясовує причину відхилення та повідомляє про це енергоменеджера структурного підрозділу;

- слідкує за дотриманням інструкцій з ефективного енергоспоживання, забезпечує виконання вимог Служби з енергоменеджменту в закладі;

- бере участь у контролі за виконанням технічного обслуговування інженерних системи, а також інших заходів, пов'язаних з підвищенням ефективності енергоспоживання;

- надає пропозиції щодо підвищення ефективності енергоспоживання на своєму об'єкті.

2.2. Взаємодія з іншими структурними підрозділами міської ради

Для належного функціонування системи енергоменеджменту, крім служби з енергоменеджменту, залучаються також інші структурні підрозділи міської ради, які забезпечують:

2.2.1. Фінансове управління міської ради:

- під час підготовки проекту бюджету враховує рекомендації Служби з енергоменеджменту щодо запланованих показників споживання енергоресурсів;
- готує інформацію та документи (в межах компетенції) щодо участі в міжнародних проектах та програмах, пов'язаних з впровадженням заходів з підвищення ефективності енергоспоживання;

2.2.2. Відділ економічного планування та підприємницької діяльності міської ради:

- під час підготовки проекту програми соціально-економічного розвитку громади враховує рекомендації Служби з енергоменеджменту щодо необхідних заходів з підвищення ефективності споживання енергоресурсів;
- готує документи (в межах компетенції) щодо участі в міжнародних проектах та програмах, пов'язаних з впровадженням заходів з підвищення ефективності енергоспоживання.

До виконання функцій енергетичного менеджменту та завдань, пов'язаних з підвищенням енергоефективності, за рішенням міського голови можуть залучатися інші структурні підрозділи, установи, організації та комунальні підприємства міської ради, створюватися міжвідомчі робочі групи (дорадчі органи) та залучатися сторонні організації (експерти).

Секретар міської ради

О.В.Гвозденко